

Mirant al passat Els artistes humils

Vida meva! No fa gens de fred...!, no obstant, recordes quin fred més blanc feia pel nostre Nadal, aquell nostre Nadal sense casa? Nevava. Nevava de veritat. No, aigua-neu. Jo venia a trobar-te, — tu, fita de tots els meus camins —, i recordo, encara, l'aire fred que sentia a la cara i a les mans. Recordo també que, tot caminant, estava temptat d'apartar a cops de braços la neu que queia, talment semblava una cortina espessa. Tu també caminaves cap a mi i, sense veure't, endevinava els teus gestos, el teu córrer. Eren els meus.

Quan et vaig veure, au blanca sobre els camins blancs, portaves un roig somriure als llavis i una poma vermella a cada galta; pressa en les passes.

Bon Nadal, vida meva!

En la meva espatlla cerceres repós i els meus braços t'enturaren. I la neu bressolà en canço blanca el nostre amor.

Acluca els ulls i recorda. Sentiràs encara la tramuntana freda de nostre Nadal, la flama encesa i pura del nostre amor.

No pots haver oblidat, per més que ho sembli, per més que avui tinguis casa, per més que avui ja no siguis pobra, encara que el teu camí ja no sigui el meu.

Volgueses compartir, agosarada, la meva pobresa Però, finalment, la duresa del camí t'espantà. Pobra menuda, oqueta blanca sobre el camí blanc del meu Nadal inoblidable!

Si jo et comprenc, vida meva...! Es bona la pobresa per a parlar-ne, i fins i tot encen i arbora, vista de lluny. Sopa de pa i pomes cuites al foc d'una llar am sostre de llunes és un bon somni de Nadal, però un malson la resta de l'any.

Si jo et comprenc...! Si jo et perdono...! Si no et vull fer retrets.

Escriu, vida meva, en pau, amb tota la pau que et desit-

ACLUCA ELS ULLS..!

Quan vaig anar a viure a Barcelona —d'aixó ja fa més de quaranta anys, — a la *Plaça Real*, de onze a una del matí, hom hi veia un grup de personas que solia cridar l'atenció dels que accidentalment es trobaven en aquella ciutat. Els individus en qüestió anaven ben arreglats de roba com corresponia al seu estament i sobre tot a l'art que exercitaven, modestia apart.

A l'hivern es col·locaven al bell mig de la plaça perquè els toqués el sol, i a l'estiu, per preservar-se d'aquest, es posaven sota les voltes i a la cantonada del carrer de *Tres-Llits*. Entre ells mai es cridaven pel nom o el cognom. Si algú parlava d'un absent o havia de veure a qualsevol company preguntava:

— Que no ha vingut el contrabaix? He de parlar-li. Qui sap si el «caixa» trigarà gaire a venir...

— Si veieu el *segon cornet*, que m'espero que ja torno de seguit, que vaig a buscar unes canyes, deia un altre.

Un tercer explicava que acabaven d'arreglar-li el clarinet al qual li havien posat *sabatilles* noves, i que en el ball de tarda d'un casino del *Clot* pensava fer filigranes. Un altre finalment es dolia de tenir d'anar cada festa a la nit a l'Ateneu de *La Bordeta* perquè allà acabaven el ball a les *hores petites* i com que els tramvies no funcionaven tenien de travessar, ell i els seus companys, uns indrets molt deserts, a peu i armats com Sant Fariol.

Fàcil és de comprendre que els artistes als quals em refereixo són els músics humils d'altre temps; aquella col·lectivitat d'homes seriosos, entenimentats i prou competents dins el gènere que cultivaven.

Però, ¿quin serà l'artista que no haurà tingut els seus detractors? Els que no sabien frenar la llengua no es privaven de dir que als músics que es reunien a la *Plaça Real* per tal d'estipular un contracte, els agradava molt l'arròs, sobre tot quan anava acompanyat de bons talls de pollastre o de colomí. Hi havia també qui no s'estava d'afegir que quan actuaven en alguna festa Major s'amagaven les *pastes*, les ametlles les panses, etc., dins de l'instrument, i que els anava millor el vi dolç o ranci que l'eixut... Més, salta a la vista que era l'enveja que feia parlar a aquella gent faltada de cultura, perquè com que aquells sempre anaven mudats, aquest grau de superioritat eren molts els que no se'l podien empassar.

En el transcurs dels anys el crèdit dels músics que tant s'havien lluit en les sales

de ball, els casinos i els envelats, anà minvant fins que, fatalment, aquella mena de comunitat de la *Plaça Real* es feu fonedissa. Al passatge d'En Madoz, situat entre el mateix indret i el Carrer de Fernando, començà llavors d'actuar-hi els Diumenges de onze a una del matí un conjunt de ceguets tocadors d'instruments de corda i d'acordió que, alternant amb la popularíssima obertura *Poeta y Aldeano* d'En Suppé, donà a coneixre una sèrie de *couplets* que foren l'encís de les cuineres i de totes les noies de servei. Mentrestant les sales de ball començaven a reclutar altres *elements*, i així aquella tradició artística, aquella música *tan balladora*, aquella íntima fusió de sentiment i ànima, es va anar emmusteint. La jovenalla s'acomodà d'una manera servil a les estridències, sense suc ni bruc, sense bellesa ni cosa que s'hi assembla; una *música* que els artistes modestos que feren parada a la *Plaça Real* no haurien pogut pair.

On són aquelles masurques com *La Novicia*, *La Electricidad*, i tantes altres! Aquells rigodons i llancers, aquells valsos polques y americanes d'En Escalas, d'En Lluvés, d'En Furest i del cèlebre empordanés mestre Cotó, colorista i poeta de la dansa! On són els seus *valsos jota* i tota aquella gracia del ball! ¿Qui no recorda encara amb fruïció, entre els que encara gracies a Deu podem recordar-les, aquelles ballades i aquells giravolts que foren la delícia del jovent d'aquell temps?

El jovent d'avui no pot comprendre. Els uns es creuen massa refinats i no poden admetre l'amor i l'art de la música de dansa dels seus avis, encare que no la coneguin. Els demés, la majoria, dirà que els vells es pensen que tot hauria d'anar com abans y no s'admeten de raó perquè no poden comprendre el que foren les nostres sales de ball i la seva música encisadora. I no seré més pesat perquè al cap i a la fi no sortiríem mai de la mateixa tonada.

Pero aixó sí; parlem de la ballaruga de la meva joventut. Per a ballar a gust, llavors n'hi havia prou amb els quatre músics que cada Diumenge tot xino xano agafaven la dreuera de Castell d'Aro o Santa Cristina... Jo crec que són molts encara que opinaran de bona fe que el repertori d'aquells músics modestos era molt superior a tot aixó que ens varen endossar... Deu meu, com passa el temps! El temps o mata tot!

J. SOLER CAZEAUX

jo, les planes del llibre de les teves hores, i escriu sobre el temps els noms que jo no coneixeré mai. Oblida-ho tot: els somnis que les nostres mans teixiren, els camins que petjarem, les paraules noves que junts aprenguerem a dir, els nostres plors, els nostres

miracles... Si pots, oblidam, també! Però, deixa que et pregui que cada Nadal, quan plantes i ocells, quan pastors i reits cantin l'Al·leluia, acluquis els ulls uns moments i recordis neu i fred i el teu reposar entre els meus braços, en la blancor immaculada d'un

camí; perquè tot era Amor, amor, i el Bon Déu ho sabia.

Acluca els ulls, vida meva! Així. Gràcies.

Veus...? Jo ja estic content. Ara per a mi, també és Nadal. D'Altra manera, no ho seria.

Omega